

П. Левчук

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

СОЦІЄТАЛЬНІ СЕНСИ ГАРМОНІЗАЦІЇ ЛОКАЛЬНОГО ПРОСТОРУ

Розглянуто питання формування міського політичного простору в розрізі контрверсійних впливів місцевої адміністрації, бізнес-еліти та міської спільноти. Визначено модель поетапного розвитку сучасних міст від коаліцій зростання до більш широких коаліцій. Розкрито мотиви та стимули інституціоналізації міської політики, інструменти рекрутизації локальної політичної еліти та перспективи подолання соціальних протиріч.

Ключові слова: коаліція зростання, міський політичний режим, прогресистська коаліція, селективні стимули

Сучасне місто представляє достатньо багатошарове утворення, пронизане різноманітними глобальними та локальними сенсами. Воно є одночасно самостійно конститутованим соціальним утворенням та діючим центром глобальних зрушень. Процеси десуверенізації, корозії державності, поширення неформалізованих транснаціональних зв'язків та ін. створюють сучасний вимір суспільного буття, що відображається у становленні міських політичних еліт в умовах конкурентної боротьби. Сьогодні локального значення набуває жорстка політична конкуренція та становлення неформальних громадських рухів, поширення практики зрощення економічного та політичного із становленням громадського, інституціоналізуються владні відносини та розширюється басейн рекрутування політичної еліти. Ці процеси достатньо суперечливі та мають різноманітні соціальні витоки, що починаються із єдиної центральної вісі обмеженості ресурсів розвитку. Відповідно не тільки різноманітні групи спільноти змагаються за використання ресурси, але й змагаються можливі стратегії розвитку. Наприклад, економічне зростання *versus* екологічна гармонізація; плюралізація поля місцевої політики *versus* встановлення незалежної від громадськості стійкої еліти.

Звичайно, охопити таке широке коло питань у межах однієї статті неможливо, тому її головним завданням є відображення можливості гармонізації локального буття в сучасних політико-економічних умовах. Подібні проблеми достатньо широко репрезентовані в роботах К. Стоуна, Х. Молотча, Дж. Молленкопфа, С. Верби, Дж. Прессмана, Д. Тева, О. Дуки та інших дослідників.

У модерному світі оформлюється доволі жорсткий розподіл акторів у межах економічного життя локальних спільнот. На достатньо наближеному до рівня прийняття політичних рішень назріває стратегічне завдання отримання доступу до питань збільшення та розподілу земельної ренти, невиконання якої детермінує вже звичну для всієї спільноти необхідність оплачувати витрати зростання.

Разом із тим спостерігаються значні зрушення у сенсі посилення неформальної комунікації не тільки у бізнес-середовищі, але й у процесах творення прогресистських політичних рухів, перша хвиля яких спостерігалась у 60-их роках на території США, а в Україні, як і на всьому пострадянському просторі, їх активізація детермінується процесами розпаду СРСР та періодичним посиленням анти авторитарних рухів. Для розвинених країн Заходу такі рухи відзначились за рахунок створення достатньо прогресивного за ідеологічною та діяльною ознакою басейну рекрутуванню нової еліти, що за рахунок інституту виборів змогла отримати доступ до каналів комунікації коаліції зростання та впливати на процес прийняття питань порядку денного території.

Вплітання у місцеві коаліції представників різних за спрямованістю секторів суспільства: публічної

адміністрації, бізнес-еліти та громадського сектору; стає ключовим моментом унікальності розвитку території та детермінує його гармонійність. Відтак важливим питанням є розгляд механізмів збереження та відтворення коаліції зростання в умовах сталого гармонійного розвитку локальних спільнот. За таких умов кросс-секторальна діяльність стає основою комунікації не тільки в межах сформованої коаліційної влади, але й у вимірі її постійного оновлення.

Феномен уможливлення кооперації різних за соціальною суттю акторів лежить у площині збільшення індивідуальних переваг при груповій діяльності. Однак така суспільна кооперація завжди перебуває в умовах динамічних зсувів, що пояснюється конкуренцією за інституціоналізовані організаційні та монетарні ресурси на фоні дедалі зростаючої земельної ренти.

Для прогресистської коаліції встановлений політичний режим завжди є даністю, вона є інерційною силою, а не першопричиною політичних зрушень. Проти неї коаліція зростання постає структурованою та ефективною констеляцією акторів, що володіє мережею провідників влади. Громадські рухи борються за вже встановлені ресурси, сконцентровані у машині зростання, з метою розподілити зиски від зростання серед якомога більшої частини населення, зменшуючи таким чином соціально-економічні розриви. Звичайно у такій ситуації «принесені акторами жертви можуть бути невідповідними тим вигодам, що здатні принести їх окремі дії», (Stone 1989, p. 186) [1, с. 186] однак збільшується потреби в утворенні спільної стратегії дій для об'єднання різноманітних міських ресурсів.

Важливим механізмом, що забезпечує сталість зв'язків при утворенні нової широкої констеляції акторів є селективні стимули, що володіють глибоко суб'єктивними властивостями та доповнюють групові цілі системою індивідуальних винагород та покарань, що уможливлюють розроблення та реалізацію спільної стратегії розвитку. Актори, що дотримуються групових правил, з рештою, «отримують персональну винагороду та користуються всіма перевагами»; (David & Kantor 1988, p. 63) [2, с. 63] та не втрачають важливих переваг і не накликають на себе санкцій з боку групи. Таким чином здійснюється задоволення селективних стимулів.

Звичайно, що ззовні відбувається певна політична міфологізація та ритуалізація цього процесу, покликана легітимізувати процес оформлення коаліції. Використовуються категорії символічної політики та декларування волонтерських інтенцій. Однак діяльність машини зростання забезпечується через широке використання селективних стимулів; «вводячи різні форми дисципліни, опір яких на емоційну основу не передбачається», (Verba & Ogren 1990, p. 117) [3, с. 117] що пояснюється мінливістю стимулів волонтерської діяльності на противагу сталості механізмів заохочення та покарання. Дії доброї волі здатні лише на перемоги «одного ранку»

(Riordon 1963, p. 18) [4, с. 18], які здійснюють недовготривалий вплив. У свою чергу коаліція зростання виробляє порядок денний, який забезпечується відповідною ресурсною основою. Прогресистська коаліція, яка прагне до інституціоналізації бази суспільної підтримки, вона має конвертувати мінливий ресурс масової підтримки в довготривалу систему заохочень та покарань. За рахунок цього виникає потреба у зближенні та взаємодії із антагоністичною коаліцією зростання.

Селективні матеріальні стимули здатні поєднуватись з різноманітними формами емоційної підтримки та груповими вимогами та створюють значний потенціал до вирішення проблем колективної дії. Більш того, «селективні стимули можуть об'єднати різноманітні групи, мінімізувавши вплив питань, що роз'єднують і створюючи кооперацію навколо моментів, що об'єднують», (Allen & Fuqua 1985, p. 59) [5, с. 59] наприклад, відновлення території Атланти було надзвичайно спірним питанням від 40-х років і до кінця XX століття, проте селективні стимули дозволили створити різноскладову управлінську коаліцію, яка безперервно оновлювалась.

При цьому необхідно зазначити, що не кожен міський політичний режим досягає подібного гармонійного стану політичного середовища, що означає його недосконалість, яка детермінується відсутністю позитивної динаміки соціального розвитку. Зокрема, коаліція сервісу має значно легше завдання, ніж режими, що приймають активний стиль управління; «для обслуговування традиційних потреб необхідні мінімальні зусилля та перманентне підтримання безлічі узгоджених позицій та норм, що підсилюють пасивність», (Esping-Andersen 1990, p. 128) [6, с. 128] яка нівелює можливість соціальних перетворень. Кросс-секторальну кооперацію здійснюють актори, які створюють виклики для порядку денного коаліції сервісу. Коаліція зростання вітально діє у залежності не від апріорі відомих позицій акторів, а від факту їх постійної зміни. Вона є центром динамічної кооперації. Відповідно прогресистський режим не може походити від режиму сервісу, а діяльність економічних акторів при збільшеному масштабі є позитивним явищем. Однак більш гармонійний розвиток спільноти потребує принаймні послаблення позицій коаліції зростання за рахунок піднесення громадського сектору. Тому нових сенсів отримує теза про важливість загострення та зближення суспільних протиріч для подальшого розвитку спільноти.

Ресурси об'єднуються для реалізації складних проєктів. Для здійснення програм по оновленню міста коаліція має «демонструвати високий рівень координації» (Stone 1989, p. 188) [1, с. 188], при цьому здійснювати її в умовах загострення протиріч серед старих та нових акторів. Подібні проєкти вимагають негайних зусиль та витрат із відтермінованими поверненнями; ризики та короткострокові незручності часто слугують платою за успіх. Прессман та Вілдавські зазначають, що «складність здійснення спільних дій є серйозною перешкодою для ефективного реалізації проєкту», (Pressman & Wildavsky 1984, p. 94) [7, с. 94] тому такі складні програми як оновлення міста потребують концентрації розрізаних ресурсів та сприяють зростанню напруженості між груповими та індивідуальними інтересами.

Однак, і це відображається у ігровій теорії Аксельфорда, «актори, які виявляють здатність до співпраці можуть отримати перевагу при конкуренції з тими,

що нездатні досягти кооперації», (Axelrod 1984, p. 37) [8, с. 37] а це стає ключовим елементом утворення стійкого ядра коаліції. Так, наприклад, протестні групи мобілізують ресурс соціальної підтримки через акцентуацію відмінностей, як зазначав Сол Алінські, «вплив на невідготовлені маси породжує нездорові розбіжності» – (Silberman 1964, p. 220) [9, с. 220] це не дозволяє отримати роль центрального елементу міцної коаліції. Подібні утворення не виявляють здатність до об'єднання прихильників та основних акторів у мережу стійкої кооперації. Ці рухи радше покладаються на інтенсивну підпитку образу зовнішнього ворога, що був умовою початкової мобілізації. На противагу протестним групам, бізнес-коаліція здатна нарощувати ресурси селективних стимулів та застосовувати їх у груповій діяльності. Таким чином селективні стимули стають вітальними чинниками створення та сталого розвитку політичного режиму.

Селективні стимули слугують не тільки основою оформлення громадської кооперації, але «вони також є об'єктом боротьби» (Stone 1989, p. 190) [1, с. 190]; контроль над використанням селективних стимулів означає домінування у груповій взаємодії. Переадресація контролю над селективними перевагами до бізнес-сектору, забезпечу фундамент коаліції зростання у якості центрального ядра мережі громадської кооперації. Відтак бізнес-еліта одночасно «концентрує можливість просування довговічний, ефективний політичний режим підконтрольний приватним інтересам» (Ginsburg 1992, p. 158) [10, с. 158] і забезпечує його за рахунок взаємозалежностей між міськими інвесторами.

Далі необхідно окремо проаналізувати чинники, що надають коаліції зростання статусу домінуючого режиму та без нейтралізації яких, неможливе формування прогресистської коаліції у якості потужної опозиції. Влада коаліції зростання засновується та обмежується наступними факторами:

- 1) влада розподіляється між всіма акторами, що входять до коаліції;
- 2) коаліція складається за рахунок здатності реагувати на умови, що постійно змінюються; вона не покладається на те, що якась подія обов'язково відбудеться або не відбудеться;
- 3) сукупність домовленостей, на основі яких об'єднується правляча коаліція, підтримує потреби, що виходять із необхідності конституювання самостійної політики, яка не залежить від персональних вподобань або потреб окремих акторів (Stone 1989, p. 195) [1, с. 195].

Міська бізнес-еліта не може робити те, що їй заманеться; вона може лише позиціонувати себе через досягненні домовленості. Коаліція зростання самообмежується, роблячи це «не через зовнішні чинники, а через необхідність підтримки коаліційних потреб», (Sassen-Koob, S 1984, p. 147) [11, с. 147] що об'єднуються довкола проблем ефективного адміністрування. Разом із тим виникає потреба у більш широкій кооперації, яку формують як актори, що забезпечують притік інвестицій на територію, так і лідери суспільної думки, здатні мобілізувати електоральну підтримку. Відповідно прогресистська коаліція сплачує свою можливість мобілізувати широкі верстви населення як ренту за вхід у правлячу коаліцію.

У результаті різні актори відчувають вплив збоку внутрішньої дисципліни, яка забезпечує кооперацію. У випадку бізнес-еліти, незначна чисельність,

спорідненість інтересів, спільна історія та постійність основних акторів підтримують взаємну участь. Селективні стимули та доступ до інституціоналізованих ресурсів поширюють дисципліну на акторів, що репрезентують прогресистську коаліцію, яка є більш численною та відповідно значно менш гомогенною.

Структурна влада бізнес-еліти заснована на факті приватного володіння матеріальними та фінансовими ресурсами. У подальшому ці ресурси дозволяють здійснювати вирішальний вплив на існуючу мережу громадської кооперації. «Розміщуючись у центрі широкої суспільної системи кооперації», (Mollenkopf 1989, p. 125) [12, с. 125] бізнес-еліта стає незамінним партнером для публічної адміністрації. Інкorporація у сферу впливу бізнес-еліти мережі громадської кооперації підсилює її структурну владу, що визначає неминучість альянсу місцевих політиків із економічними акторами.

Здатність охоплювати дотичні суспільні системи окреслює комплексний характер влади коаліції зростання і те, що ця влада залежить від політично ефективного використання власних та сторонніх ресурсів. Бізнес-еліта відчуває нестачу чисельності, однак вдалі маніпуляції підводять під її порядок денний масовий ресурс прогресистських коаліцій. Цей процес здійснюється через три кроки:

1) Прищеплення серед власних партнерів із бізнес-коаліції та публічних політиків, більш широкого бачення суспільного розвитку;

2) Готовність до взаємного використання ресурсів у режимі кооперації зі своїми союзниками. Вона стає тим механізмом, який створює значний фундамент, що для громадських рухів переважає над можливими незручностями, байдужістю чи побоюваннями;

3) Бізнес-еліта може запропонувати більш вигідну модель взаємовідносин персонам та організаціям, які здатні отримати найбільшу електоральну підтримку. Партнерство з бізнес-елітою дозволяє перейняти форми інституціоналізації, необхідні для сталого розвитку політичного руху (Stone 1989, p. 196) [1, с. 196].

Звичайно подібну активність коаліція зростання може провадити й виключно за рахунок участі власних акторів, однак більш повноцінна та швидка реалізація порядку денного можлива лише при об'єднанні всіх можливих ресурсів. Хоча бізнес-еліта не володіє владою для безпосереднього управління спільнотою і не володіє однозначними гарантіями щодо просування власних пунктів порядку денного. Тим не менш вона є надзвичайно цінним союзником – особливо для акторів, які орієнтуються на зміни та досягнення – щоб не обміняти власні електоральні ресурси на можливі переваги з боку кооперації із коаліцією зростання. У той же час політично активний бізнес намагається самостійно підсилити свій вплив на прийняття рішень через безпосередні асигнації у міську політику. З рештою, так чи інакше економічні актори завжди вкладають потужні інституціоналізовані ресурси в оформлення локального політичного режиму.

Бібліографічні посилання

1. Stone C.N. Regime Politics, Governing Atlanta 1946-1988 [Текст] / C.N. Stone – University Press of Kansas – 1989 – 314 p.
2. David S. The Dependent City: The Changing Political Economy of Urban America [Текст] / S. David, P. Kantor – Glenview : Scott, Foresman and Company – 1988 – 307 p.
3. Verba S. Elites and the Idea of Equality. A Comparison of Japan, Sweden, and the United States [Текст] / ed. by S. Verba, G. Orren – Cambridge : Harvard University Press – 1990 – 343 p.

4. Riordon W. L. Plunkitt of Tammany Hall [Текст] / W.L. Riordon. – New York : E.P. Sutton – 1963 – 131 p.

5. Allen K. D. Eliminating selective stimulus control: a comparison of two procedures for teaching mentally retarded children to respond to compound stimuli [Текст] / K.D. Allen, R.W. Fuqua // *J Exp Child Psychol* – 1985 Feb – № 39(1) – P. 55–71

6. Esping-Andersen G. The Three Worlds of Welfare Capitalism [Текст] / G. Esping-Andersen – Cambridge : Polity Press, 1990. – 260 p.

7. Pressman J. F Implementation : 3d. ed. [Текст] / J.F. Pressman, A. Wildavsky – Berkeley and Los Angeles : University of California Press, 1984 – 281 p.

8. Axelrod R. The Evolution of Cooperation [Текст] / R. Axelrod – New York : Basic Books, 1984 – 264 p.

9. Silberman C. E. Crisis in Black and White [Текст] / C.E. Silberman – New York : Random House, 1964 – 370 p.

10. Ginsburg N. Divisions of Welfare. A Critical Introduction of Comparative Social Policy [Текст] / N. Ginsburg – London : SAGE Publications, 1992 – 228 p.

11. Sassen-Koob S. The New Labor Demand in Global Cities [Текст] / S. Sassen-Koob // *Cities in Transformation: Class, Capital, and the State* / ed. Smith M.P.– Beverly Hills, Calif. : Sage, 1984 – P. 139–172

12. Mollenkopf J. Who (or What) Runs Cities, and How? [Текст] / J. Mollenkopf // *Sociological Forum*. – 1989. – Vol. 4. – № 1. – P. 119–137

Левчук П. Социетальные смыслы гармонизации локального пространства

Рассматриваются вопросы формирования городского политического пространства в разрезе противоречивых влияний местной администрации, бизнес-элиты и городского сообщества. Определяется модель поэтапного развития современных городов от коалиций роста к более широким коалициям. Раскрываются мотивы и стимулы институционализации городской политики, инструменты рекрутизации локальной политической элиты и перспективы преодоления социальных противоречий.

Ключевые слова: коалиция роста, городской политический режим, прогрессистская коалиция, селективные стимулы

Levchuk P. Societal sense of harmonization local area

The problems of the formation of public political space take a new view according to terms of controversial effects of local administration, the business elite and the urban community. Determine the model of gradual development of modern cities growth coalitions to broader coalitions. Disclosed motives and incentives to institutionalize urban policy instruments of recruit a local political elite and perspectives to overcome social contradictions.

Keywords: growth coalition, urban political regimes, progressive coalition, selective incentives

References:

- Allen, KD & Fuqua RW 1985, 'Eliminating selective stimulus control: a comparison of two procedures for teaching mentally retarded children to respond to compound stimuli'. *J Exp Child Psychol*, № 39(1), pp. 55–71
- Axelrod, R 1984, *The Evolution of Cooperation*. Basic Books, New York.
- David, S & Kantor, P 1988, *The Dependent City: The Changing Political Economy of Urban America*. Scott, Foresman and Company, Glenview.
- Esping-Andersen, G 1990, *The Three Worlds of Welfare Capitalism* Polity Press, – Cambridge.
- Ginsburg, N 1992, *Divisions of Welfare. A Critical Introduction of Comparative Social Policy*. SAGE Publications, London.
- Mollenkopf, J 1989, 'Who (or What) Runs Cities, and How?'. *Sociological Forum*, Vol. 4, № 1, pp. 119–137
- Pressman, JF & Wildavsky, A 1984, *Implementation: 3d. ed.* University of California Press, Berkeley & Los Angeles.

Riordon, WL 1963, Plunkitt of Tammany Hall. E.P. Sutton, New York.

Sassen-Koob, S 1984, 'The New Labor Demand in Global Cities'. *Cities in Transformation: Class, Capital, and the State*. Sage, Beverly Hills, Calif., pp. 139–172

Silberman, CE 1964, *Crisis in Black and White*. Random House, New York.

Stone, CN 1989, *Regime Politics, Governing Atlanta 1946–1988*. University Press of Kansas.

Verba, S & Orren, G 1990, *Elites and the Idea of Equality. A Comparison of Japan, Sweden, and the United States*. Harvard University Press, Cambridge.

Надійшла до редколегії: 30.09.2013 р.

УДК 327

Н. М. Микитчук

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ З КРАЇНАМИ ЦЕНТРАЛЬНОЇ АЗІЇ В СФЕРІ КУЛЬТУРИ: ОСОБЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Досліджуються напрямки та перспективи співпраці України з країнами Центральної Азії в культурній сфері. Аналізується оптимальність підходів в етнопольному контексті в Казахстані, Киргизстані, Таджикистані, Туркменістані, Узбекистані. Розглядається міждержавна нормативно-правова база у сфері культури, наявність та діяльність української діаспори, національно-культурних центрів. Відзначаються іміджеві програми України шляхом матеріальної підтримки осередків українства в цих країнах. Зазначаються значні перспективи розвитку відносин в області туристичних обмінів. Визначається загальна роль співробітництва у сфері культури у міждержавних відносинах.

Ключові слова: Україна, Центральна Азія, культура, національно-культурні центри, діаспора, співробітництво, угоди, перспективи.

Постановка проблеми. За нових геополітичних обставин початку ХХІ ст. Центральна Азія набуває все більшого стратегічного значення. Регіон відіграє важливу і довгострокову роль у сферах сировинних ресурсів та безпеки, що підвищує увагу до нього великих держав, чий інтерес тут перетинаються. Після набуття державами Центральної Азії незалежності перед ними постали серйозні внутрішні проблеми. Країни регіону йдуть шляхом поступового зміцнення стабільності, але деструктивні фактори досі присутні. Ця обставина визначила основу внутрішнього устрою і особливості зовнішньої політики.

Внаслідок зростаючого стратегічного значення Центральної Азії для зовнішньої політики України її роль і місце можуть бути у майбутньому переоцінені. Україна застосовує з країнами регіону як багатосторонній, так і двосторонній підходи. Багатосторонній варіант відносин головним чином представлений у СНД, де сформувалася широка, але не завжди ефективна платформа для розвитку зв'язків. Двосторонній формат, природно, представлений відносинами України з окремими державами Центральної Азії. Такі зв'язки не менш важливі, їм навіть більшою мірою властивий основоположний характер. Важливою складовою відносин України з республіками Центральної Азії, безумовно, є співпраця в культурній сфері.

Різні аспекти взаємовідносин України з країнами Центральної Азії стали об'єктом дослідження ряду авторів. Так, однією з перших робіт з даної проблеми стала колективна монографія під редакцією Б. О. Параконського (Parakhons'kuu & et al 2001) [10]. Значний дослідницький інтерес представляє монографія під редакцією В. Шведа, в якій дано аналітичні оцінки проблемам і перспективам азіатського напрямку зовнішньої політики України (Shveda 2008) [1]. Загальні вектори співпраці України з країнами регіону розглянув, виділивши пріоритетні напрямки, Р. Джангужин (Dzhanguzhyn 2009) [2]. Значна частина робіт присвячена двостороннім взаєминам України з Туркменістаном, Казахстаном, Узбекистаном, Киргизстаном і Таджикистаном (Dudnik 2010; Kazikhanov; Shukhrat) [3; 4; 8]. Крім того, у роботі використані статті, в яких визначається роль окремих факторів на зовнішньополітичний курс країн Центральної Азії (Shukhrat) [8]. Таким чином,

проблема формування та розвитку співробітництва України з країнами Центральної Азії на сучасному рівні представлена в науковій літературі, проте окремі аспекти культурної співпраці вимагають більш детального розгляду та теоретичного узагальнення.

Метою дослідження є аналіз особливостей та перспектив взаємовідносин України з країнами Центральної Азії в культурній сфері.

Основні положення. Співпраця України в культурній сфері з Казахстаном регулюється двома основними договірними документами – Угодою між Урядом України та Урядом Республіки Казахстан про культурне співробітництво (20 березня 1993 р.) та Договором про культурне співробітництво між міністерствами культури України та Казахстану (20 вересня 1995 р.). Також діє ще 12 міжрегіональних угод, що містять у собі елементи культурного співробітництва між регіонами та містами двох країн (Kazikhanov) [4].

Проведення Року Казахстану в Україні в 2007 р. і Року України в Казахстані в 2008 р. активізувало культурно-гуманітарне співробітництво двох країн. Протягом 2007 р. в Україні відбулося понад 200 різних заходів, а в 2008 р. в Казахстані – понад 150 заходів, більшість з яких – це художньо-культурні акції. Обидві країни регулярно проводять дні культури, до участі в яких залучаються провідні майстри мистецтв двох країн. Без сумніву, відкриття в Києві пам'ятника Ж. Жабаєву і в рік 200-річчя з дня народження Т. Шевченка – пам'ятника Кобзареві в Астані надасть новий імпульс відносинам двох держав. Крім того, слід зважати на те, що на 2013 – 2014 рр. заплановано Дні культури Казахстану в Україні та України в Казахстані (Kazikhanov) [4].

Важливими чинниками, які позитивно впливають на взаємодію в культурній сфері, є достатньо зважена зовнішня політика Казахстану стосовно України, застосування оптимальних підходів у етнопольному контексті, наявність великої української діаспори, ряд історичних подій, які тісно пов'язують долі обох народів. Українська діаспора є третьою за чисельністю етнічною групою після казахів і росіян. У РК нині мешкає понад 330 тис. представників української національності, функціонує 26 українських громадських об'єднань, 56 філій.

Народи двох країн об'єднує Тарас Шевчен-